

Notitie inkomstenvrijlating

Aanleiding

Onze huidige beleidsregels omtrent de algemene inkomstenvrijlating ad 25% gedurende 6 maanden op grond van artikel 31 lid 2 sub n PW stelt als voorwaarde dat de duur (minimaal 2 jaar) van de bijstandsverlening bepalend is of de vrijlating al dan niet wordt toegepast. Dit blijkt niet langer in lijn met de bedoeling van de wetgever, het breed offensief en participatiewet in balans. De RSD de Liemers wil dit gezien de huidige ontwikkelingen graag aanpassen.

Doel van dit voorstel

Instemming van het college van B&W om de duur van de bijstandsverlening (zijnde minimaal twee jaar) als voorwaarde voor het toepassen van de algemene vrijlating te laten vervallen per 1 oktober 2023.

Inleiding

De Participatiewet (Pw) biedt de mogelijkheid om gedurende een bepaalde periode inkomsten uit arbeid van een uitkeringsgerechtigde van 27 jaar of ouder gedeeltelijk vrij te laten. Het doel van deze inkomstenvrijlating is om bijstandsgerechtigden te stimuleren algemeen geaccepteerde arbeid te aanvaarden en daardoor dus minder bijstandsafhankelijk te worden. Deze vrijlating is ook van toepassing op uitkeringsgerechtigde op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW). De vrijlating kan alleen worden toegepast als dit naar het oordeel van het college bijdraagt aan zijn/haar arbeidsinschakeling.

Omdat het ondoenlijk is om per uitkeringsgerechtigde te beoordelen of deeltijdarbeid wel of niet bijdraagt aan zijn/haar arbeidsinschakeling, is in 2012 door het college vastgesteld dat de duur van de bijstandsverlening bepalend is of de vrijlating van inkomsten al dan niet wordt toegepast. Volgens de huidige uitvoeringsregeling komt een uitkeringsgerechtigde in aanmerking voor een inkomstenvrijlating:

- wanneer de uitkeringsgerechtigde tenminste 2 jaar een Pw-uitkering voor levensonderhoud ontvangt en
- wanneer de uitkeringsgerechtigde tijdens de bijstandsverlening is gaan werken.

De termijn van 2 jaar is destijds vastgesteld vanuit een financieel oogpunt. Dit blijkt echter niet langer in lijn met de bedoeling van de wetgever en de aanpassingen vanuit het breed offensief en de participatiewet in balans. Het verzoek is de voorwaarde over de duur van bijstandsverlening te laten vervallen.

Voorstel

Voorgesteld wordt om met ingang van 1 oktober 2023 het tijds criterium van 2 jaar niet meer toe te passen. Dit betekent dat 25% van de inkomsten uit werk met een maximum €249,00 direct vanaf de

aanvang van de dienstbetrekking gedurende 6 maanden wordt vrijgelaten en dus niet gekort wordt op de uitkering.

Onderbouwing

Stimuleren van deeltijd werk vergroot kansen op volledige uitstroom

Door de aantrekkelijke economie zijn veel uitkeringsgerechtigden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt uitgestroomd uit de uitkering. Voor uitkeringsgerechtigden die een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben is het moeilijker om uit te stromen. Vaak hebben zij een werkfittraject nodig om weer arbeidsritme op te doen, werknemersvaardigheden te leren of verder te ontwikkelen of werkenderwijs te leren omgaan met hun eventuele belemmeringen. Na zo'n werkfittraject lukt het deze uitkeringsgerechtigden meestal niet om direct fulltime werk te vinden of is het niet reëel om te verwachten dat zij direct fulltime aan het werk gaan. Vaak zijn zij in eerste instantie aangewezen op deeltijdarbeid. Door de werkervaring die zij opdoen, worden zij interessante kandidaten voor een werkgever en wordt hun CV uitgebreid.

Uit CBS-statistieken blijkt daarnaast dat ongeveer 8 procent van de mensen in de bijstand werkt naast zijn uitkering. En dat terwijl mensen die naast de bijstand werken, bijna drie keer zo vaak uitstromen naar werk¹ als mensen die geen parttime werk hebben verricht. Het stimuleren van deeltijd werk biedt toekomstperspectief en wordt gestimuleerd door werken meer lonend te maken. Dit is ook in lijn met onze gemeentelijke coalitie akkoorden.

Werken moet lonen

Door het toepassen van de vrijlating van inkomsten hebben belanghebbenden tijdelijk meer geld te besteden. Het vrij laten van een gedeelte van de ontvangen inkomsten werkt stimulerend om deeltijdwerk te aanvaarden doordat het werk meer zal lonen. In het kader van de armoedebestrijding is dit ook een hele prettige bijkomstigheid.

Harmonisatie

Met de komst van het breed offensief zijn er meer wettelijke vrijlatingen bijgekomen om werken te stimuleren en dit lonend te laten zijn. Uit de landelijke instructies voor de invoering van het breed offensief blijkt dat in den lande de algemene vrijlating vaak standaard en ambtshalve wordt toegepast, aangezien deeltijd werk altijd bijdraagt aan arbeidsinschakeling. In de instructie voor de invoering van het breed offensief staat dan ook, alvorens wettelijke vrijlatingen toe te passen op grond van een medische urenbeperking of het ontvangen van LKS, eerst de algemene vrijlating toe te passen. Ook uit de stukken van de Participatiewet in balans blijkt dat er wordt uitgegaan van het direct toepassen van de algemene vrijlating. Daarbij willen we alvast benoemen dat het voorstel vanuit de Participatiewet in balans is om de algemene vrijlating gedurende 12 maanden toe te passen in plaats van 6 maanden, de ingangsdatum hiervoor is nog niet bekend. Dit ook weer om de kans op uitstroom te vergroten en werken meer lonend te laten zijn.

¹ Kamerbrief 28-11-2022 "stand van zaken Participatiewet in balans"

Conclusie

Momenteel wijken wij met ons beleid af met hetgeen de wetgever in deze huidige tijd beoogd met de algemene inkomstenvrijlating. Na alle waarschijnlijkheid houdt onze toepassing ook geen stand bij een eventueel bezwaar en beroep.

Financiële paragraaf

Wanneer de voorwaarde van de duur van de uitkering vervalst voor het toepassen van de algemene inkomstenvrijlating zal dit betekenen dat deze in de praktijk vaker toegepast wordt. Wanneer de vrijlating wordt toegepast, wordt er hierdoor tijdelijk meer uitkering verstrekt. Dit gaat ten koste van het buigbudget. Echter voor de langere termijn, blijkt uit onderzoek, dat volledige uitstroom 3 keer zo groot wordt.² Daarnaast is het een wettelijke taak die uitgevoerd dient te worden waaraan we, op dit moment niet volgens het huidige doel van de wetgever, uitvoering geven.

Communicatie

Zodra het beleid is aangepast wordt de werkinstructie aangepast en betrokken medewerkers geïnformeerd. Dunja Hogenkamp in aanspreekpunt.

² Kamerbrief 28-11-2022 “stand van zaken Participatiewet in balans”

